

evidentment adoptada del llatí medieval. —³ Citem aquests exemples de E. Rodon Binué, *El llenguatge tècnic del feudalisme en el segle XI en Cataluña* (Barcelona 1957), p. 183.

Ostè, V. *vostè* (VOS) *Ostec* 'ois, fàstic', V. *estugós*, n. 4

OSTEDA, ant. 'nom d'una classe de tela': *DAG.* dóna d'un inv. de La Jonquera de 1504 «un cot d'*osteda* --- un brial d'*osteda* negra»; i en un doc. de Seu d'Urgell, 1573, llegim: «un vestiment de Nostra Senyora antiga, de *hosteda* blava, guarnida tot torn de veta de seda taronjada, ab lo devantal de *osteda* blava, y un en mig de vellut negre» (*Homen. Rubió i Lluch* II, 477); cf. fr. ant. *ostade* (*hostade, austade, estada*), documentat des de 1469 i molt freqüent en el S. XVI; *God.* (ed. abreujada de 1901) ens informa que era «espèce de serge ou d'étame, sorte de brocatelle mêlée de laine ou de poil et fabriquée primitivement dans la ville de Worsted, canton de Norfolk» (p. 364); segons Levy (*PSW*, s. v. *ostada*) és «englischer Wollstoff», i ens dóna aquest exemple ant.: «E li ai donat comesio que compresa XXII pans de *hostada* d'Englaterra per far dos floques [sic] negres»; es tracta del mot angl. *worsted* «a smooth surfaced yarn for weaving, knitting etc. spun from long-stapled wool; also, a fabric woven from such a yarn», usual avui dia i procedent de la ciutat de Worsted (avui *Worstead*); veg. A. Thomas, *Now. Essais*, p. 311ss. D'altra banda, cal no confondre, com ho fan alguns, aquest mot amb *ostenda*, que *AlcM* dóna com a nom de certa classe de tela, procedent de la ciutat d'*Ostende* (de Flandes) amb aquest exemple d'una tarifa de 1704: «*ostendes* negres y de colors de Flandes, val la pesa quinze lliures».

Osteina, ostèitis, V. *os Ostenda*, V. *osteda Ostensibilitat, ostensible, ostensiblement, ostensió, ostensiu, ostensori, ostentació, ostentador, ostentar, ostentós, ostentosament*, V. *tendir Osteo-, osteocele, osteocella* etc., V. *os Òstia, ostial*, V. *ostra Ostiari*, V. *uix Ostiera*, V. *ostra Ostilla*, V. *ús Ostió*, V. *ostra Ostíol*, V. *uix Ostor*, V. *astor*

OSTRA, del ll. ÒSTREA, però en català sembla ser pres del portuguès; en català igual que en castellà la forma usual era *òstia* i el seu derivat *ostió*. □ 1.ª doc.: Belv. 1805, Lab. 1839; *DAG.* i *DFA.*, però Lacav. 1696 ja incloïa *òstrea* (per *ostra*), influït pel mot llatí.

La forma *òstia* apareix en el text de farmacologia del S. XIV editat per Menhardt: allí per fer certa pólvora per a eixugar tota classe de plaga se suggereix la recepta: «[pren] *òsties* de mar e crema-les, e fes-ne pólvora, estorça [prob. lleg. *escorça*] d'ensens e centaurea» (*AORBB* III, 261); a més, un dels dos articles amb *òstia* que inclou Aversó, *Torc.* II, p. 80, 196(v) deu representar el nostre mot. Després el trobem en Busa-Nebr. (1507): «*Òstia*, peix de pexines: *Ostreum*» i en *DTO.* (s. v.); tant Belv. 1805 com Lab. 1839 en-

cara inclouen *òstia*, però remetent a *ostra* com a mot preferible. *DAG.* dóna *òstia* com a usual a Catalunya i a Menorca, i parla d'*òsties blanques* i *òsties vermelles*. *AlcM* ens informa que *òstia* es diu a Menorca; s'usa també a Peníscola.¹ En castellà *ostia* ja apareix en JRuiz i està ben documentat; en un autor del segle XVII es nota un joc de paraules entre *ostia* 'ostra' i *hostia* 'eucaristia'; segons JCoromines aquest joc de paraules era de data antiga en la llengua i fou el factor que causà l'alteració de la forma etimològica *ostria*, amb la pèrdua de la r, i en data posterior l'admissió del portuguesisme *ostra* semblantment fou afavorida per la resistència de l'element eclesiàstic als acudits sacrílegs a què es prestava *ostia* (*DECH* IV, 320b11 i 45). La mateixa explicació és valedora per als canvis que va experimentar el mot en català. A València s'empra, més aviat, el derivat *ostió*: Escrig tot i incloure *ostra* remet a *ostió*, i Boscà (*Fauna val.*, p. 478) parla d'*ostions* i *ostres bordes*, varietat que *AlcM* identifica com a *Ostrea cristata*. Notem que en el territori castellà *ostión* es dóna a Andalusia, a Cuba i altres parts (*DECH* IV, 321a58).

DERIV.: *Ostíal* 'petxina que cria la perla' [Labèrnia 1839; *DAG.*]. *Ostiera* 'espècie d'estenalles dentades de ferro de dues puntes per a arrencar les ostres i altres mariscs' (usual a Mall. i Men., *DAG.*). *Ostió* 'ostra' (supra). *Ostraire* 'el qui pesca o cria ostres' [*DAG.*]; *ostrer*, -era, id. i, a més, com a adj. 'relatiu a les ostres'; *ostrera* és un altre nom de *garsa de mar* a Val. (Boscà, *Fauna val.*, p. 536), esp. *Haematopus ostrilegus*; *ostrera* 'lloc on es crien ostres', sentit per al qual Lab. 1839 preferia *ostrat*; *ostreria* 'lloc on es venen ostres i altres mariscs'.

CULTISMES: *Ostraci*, -àcia; *ostracita*; *ostracisme*, pres del gr. ὀστρακισμός, derivat de ὀστρακον 'cloaca', derivat de l'arrel de ὄστρεον 'ostra', per la peça de terrissa en forma de cloaca en què els atenesos escrivien els noms dels desterrats.

CRT.: *Ostreïcultura*, *Ostreïforme*, *Ostrícola*.

¹ Segons A. Aya, *Roca*, *El món mariner de Peníscola* (València 1981), pp. 84 i 89.

Otiotria, otiitis, oto- o *ot-*, *otòfon, otòleg*, V. *orella*

OTOMANA, 'seient tou sense espatller', pres del fr. *ottomane* id., i aquest del nom dels turcs otomans, per ser apropiada per a descansar a la manera oriental. □ 1.ª doc.: Lab. 1888.

En francès des de 1780.

⁵⁰ *Otomia*, V. *anatomia (ANA)* *Otoscopi*, V. *orella*

Otunnal [optunnal], en aquesta forma vista per *DAG.* en escrit del S. XV; *otonyo* es dóna com a sinònim de *tardor* en el *TbPu.* d'OPou (ed. 1575), p. 343, com a castellanisme; JCoromines va sentir-lo en Canet lo Roig (1962); veg. *AUTUMNE*.

Otxau, V. *xau Otxipella* 'erisipela' (Mall., *DAG.*), V. *erisipela*